

درس هفتم - بازگشت

خدای متعال به حضرت داود(ع) فرمود: «ای داود! اگر آنان که از من روی گردانده‌اند می‌دانستند که چگونه انتظار آنها را می‌کشم و شوق بازگشتشان را دارم، بدون شک از شوق آمدن به سوی من جان می‌دادند و بندبند وجودشان از محبت من از هم می‌گسست.»

مفاهیم: اشاره به توبه و بخشنده بودن خداوند / اشتیاق الهی نسبت به توبه بندگان / ارتباط با آیه «قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی...» / سنت سبقت رحمت بر غضب الهی و ارتباط با دعای «یا من سبقت رحمته غضبه» / ارتباط با آیه «قل یا عباد الذین اسرفوا علی انفسهم...» / ارتباط با بیت «باز آ باز آ هر آنچه هستی باز آ...» / انتظار و شوق بازگشت بیانگر توحید در ربوبیت / رویگردانی از خداوند شرک عملی.

تصمیم‌های جدید همواره برای تکمیل پیمانهای قبلی و پیمودن ادامه راه نیست، بلکه گاه برای بازگشت از مسیری است که چندی به غلط پیموده شده و آثار زیان باری برجای گذاشته است.

عبد یا آزاد؟

بُشر بن حارث فردی عیاش با کلام تاثیرگذار امام کاظم(ع) {اگر بنده می‌بود، بندگی می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت} متحول شد و در حضور امام توبه کرد و تا زنده بود به پیمان خویش وفادار ماند. بُشر بن حارث که تا آن روز در زمره اشراف زادگان و عیاشان قرار داشت، در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآمد.

انقلاب علیه خود

در میان مخلوقات، انسان موجودی است که علاوه بر ایستادگی در برابر موانع بیرونی، می‌تواند در برابر موانع درونی نیز ایستادگی کرده و حتی علیه خود انقلاب کند؛ بدین معنا که می‌تواند با پیروی از عقل، علیه تمایلات ناپسند خود قیام کند و انقلاب نماید. {اشاره به خود عالی و خود دانی پایه یازدهم و ارتباط با موضوع نفس لوامه و اماره پایه دهم}

بررسی

با توجه به مفاهیم «نفس اماره» و «نفس لوامه» و «خودِ عالی» و «خودِ دانی» در پایه‌های قبلی به سوالات پاسخ دهید. مقصود از انقلاب علیه خود چیست؟ کدام خود، علیه دیگری انقلاب می‌کند؟

با توجه به مفاهیم آموخته شده در پایه دهم و یازدهم، منظور از انقلاب علیه خود این است که خودِ عالی علیه خودِ دانی قیام کند و او را به کنار بزند. اگر انسان علیه تمایلات ناپسند خود قیام کند، خودِ عالی او علیه خودِ دانی وی انقلاب کرده است؛ یعنی نفس لوامه انسان بر نفس اماره‌اش غلبه کرده است.

حقیقت توبه

- ✓ توبه در لغت به معنای بازگشت است.
- ✓ در اصطلاح دینی، به معنای بازگشت از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست.
- ✓ توبه وقتی رخ می دهد که انسان از گناه پشیمان شده و قصد انجام آن را نداشته باشد.

با بازگشت بنده گناهکار، خداوند نیز به سوی او باز می گردد و درهای رحمتش را به رویش می گشاید و آرامش را به قلب او باز می گرداند.

همین که انسان بعد از انجام گناه، در دل احساس پشیمانی کند و زبان حالش این باشد که: «چقدر بد شد! چرا به فرمان خدا بی توجهی کردم؟ دیگر این کار را انجام نمی دهم.» توبه انجام شده و گناه بخشیده می شود. (توبه حقیقی)

امام باقر(ع) می فرماید: «برای توبه کردن پشیمانی کافی است»

نکات حدیث: حقیقت توبه پشیمانی از عمل است / ویژگی توبه حقیقی / نمونه بشر حافی.

چنین انسانی واقعاً در دل (استغفرالله) را گفته است، گرچه آن را بر زبان جاری نکرده باشد. اگر بر عکس باشد، یعنی با زبان (استغفرالله) بگوید اما در قلبش پشیمان نباشد و قصد انجام دوباره آن گناه را داشته باشد، چنین کسی توبه نکرده است.

توبه و پاکی

✓ گناه، آلودگی است و توبه، پاک شدن از آلودگی هاست.

توبه گناهان را از قلب خارج می کند و آن را شست و شو می دهد. به همین جهت این عمل را پیرایش یا تخلیه نیز می گویند.

رسول خدا (ص) می فرماید:

«التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ» (کسی که از گناه توبه کرده مانند کسی است که هیچ گناهی نکرده است).

نکات حدیث: ویژگی توبه کاران / اثر توبه، تخلیه شدن از گناهان / توحید عملی / ارتباط با آیات «قل یا عبادي الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله يغفر الذنوب جميعا» و هر کس توبه نماید به همراه ایمان و عمل صالح، گناهان تبدیل به حسنات می شود.

امیرمؤمنان علی(ع) می فرماید:

«التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ» (توبه دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید).

نکات حدیث: ویژگی توبه کاران / اثر توبه، پیرایش گناهان / توحید عملی / ارتباط با آیه «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ».